

Bagved liggende teori om sprog

Samtalen mellem personale og det lille barn

Det lille barn på mellem 8 og 10 måneder formår at udlede ord fra løbende tale. Barnet bruger gestik og forstår faste vendinger og forstår enkelte ord. Det vil sige ved ca. 8 måneder, viser barnet verbal – non verbal kommunikation. Det er vigtigt for det lille barn, at den voksne understøtter sproget gennem det som foregår via kropssprog gestik, mimik og toneleje.

Det er vigtigt, når barnet f.eks. skal skiftes, at den voksne ser på det lytter og henvender/taler til og med barnet/inviterer til dialog og benævner det, der skal foregå, og fortæller hvad de forskellige ting hedder. Det vil sige, at de forskellige beklædningsstykker benævnes med ord, kropsdelene benævnes ligeledes, osv. Rutinerne giver en oplagt chance for hver dag at gentage og snakke om de forskellige ting, som skal foregå. Via samtalen er af afgørende betydning for, at barnet kan udvikle et varieret ordforråd.

Det vil sige, at vi som professionelt personale allerede når barnet ca. 8 måneder skal tale til barnet både verbalt og via gestik sætte ord på det man snakker om således, at barnet kan høre og se visuelt hvad det er man taler om. Dette gøres også, når barnet viser interesse for noget som det er interesseret i. Det at kunne dele opmærksomhed begynder når barnet er 7-9 måneder. Der opstår en kommunikativ treenighed mellem barnet den voksne og genstanden. Barnet kommunikerer aktivt med krop, gestik, mimik, øjenkontakt og sproglyde.

De første læbelyde er m som i mor, man osv. Det vil sige, at det er godt at øve barnet i at starte med at øve dyre lyde. De første bidelyde er f og v. Det vil sige, at det er godt at øve dyre lyde med f og v.

Ved 11 måneders alderen siger barnet enkelte lyde.

I barnets andet leveår udvikler og bruger barnet et komplekst sprog, og kan lave korte sætninger.

I barnets tredje år kombinerer barnet ord, og kan lave hele sætninger.

I barnets fjerde år har barnet stort set udviklet et fuldt talesprog.

Samtalen mellem personale og det ældre barn

Det lidt ældre barn har brug for hjælp til at udvide sit ordforråd gennemskue sprogets grammatiske opbygning og dets anvendelsesmuligheder. Barnet skal blandt andet lære, at det samme ord kan have forskellige betydninger. Det skal lære at anvende og forstå synonymmer og forstå både ironi og humor.

Det er vigtigt, at vi som personale følger barnets interesse, snakker om det, barnet er optaget af. Ved at følge barnets interesse kan man udvide og udvikle indholdet af samtalen. På denne måde kommer der nye ord og perspektiver på således, at man kan bevæge sig over i noget mere abstrakt så barnet får udvidet sit ordforråd.

Måden det gøres på er ved, at stille åbne spørgsmål, vente på barnets svar (turtagning), fortolke og udvide, hvad barnet siger, hvis barnet har svært ved at udtrykke sig kan vi som personale hjælpe barnet med, at gentage og sætte ord på. Det er i dialogen, at barnet træner pragmatiske (hvordan vi bruger sproget) og semantiske (ordforråd, forståelse af ord) færdigheder.

Det er vigtigt, at vi som personale giver os tid til, at lytte, snakke og lege med sproget, således at sprogtiltagelsen går gennem det talte sprog.

Børnene får hver dag få læst op af bøger (dialogisk læsning i mindre grupper) og vi fortæller børnene historier. Rim og remser er et godt eksempel for skærpelse af opmærksomhed på lyd. Lydskelnen kan også trænes ved hjælp af f.eks. bølter med forskellige ting i, så man skal finde to bølter der lyder ens.

Fonologisk bevidsthed er barnets evne til at rette opmærksomheden mod sprogets lyde kontra sprogets mening. Ved fonologisk opmærksomhed sættes fokus på rim og remser, at kunne identificere ord ud fra ordenes første lyd, at udskille enkelte lyde i ord og på evnen til at trække lyde sammen til ord. Rim og remser letter børnenes sprogindlæring da tempo og puls er en væsentlig del af remsernes rytme og dermed letter sprogindlæringen, da sproget består af tempo, puls, talerytme, betoning og melodi (prosodi).

Det er vigtigt, at børnene hver dag synger således, at de får en fornemmelse af sprogmelodi så deres tilgang til sproget vil blive lettere for dem, da det er elementer som rytme og sprogmelodi der er med til at lette indlæringen af det talte sprog.

Styrkelse af barnets skriftsproglige udvikling foregår i mødet med alle former for tekster der drages ind i hverdagen.

Early literacy er det talte sprog, det skrevne sprog og kommunikation generelt. I Børnehuset præsenteres børnene for både det talte sprog og det skrevne sprog. Det gøres ved, at skrive hvad tingene hedder på kasser med legetøjet således, at barnet både får det skrevne sprog og samtidig kan se det visuelt med et billede af legetøjet på kassen. Det kan også være i forhold til former, farver og tal. På denne måde er vi med til at sørge for at barnet præsenteres for begge former for *Early literacy*.

Sproget udvikles gennem hverdagens leg, fælles oplevelser, samtaler, ordlege og fortællinger. Sproget udvikles også gennem kreativitet og bevægelse. Disse ting er også vigtige elementer for barnets sproglige udvikling.

Bevægelse og sprog

Vi skal i vores arbejde med børnene forsøge at udvikle de basisfærdigheder, som bygger på børnenes naturlige bevægelsesmønstre (krybe, kravle, rulle, springe, løbe, og kaste). Samtidig skal vi forsøge at udvikle deres sanseopfattelse, kropsopfattelse, rum/retningsopfattelse, rytme/sprogopfattelse.

Hvis grundlæggende bevægelsesmønstre ikke er blevet automatiseret tidligt i bevægelsesudviklingen, vil det motoriske usikre barn have mindre overskud til kognitive funktioner. Det er derfor vigtigt, at træne bevægelsesmønstre, således at træningen fører til automatiseringen af motoriske handlinger, på denne måde frigøres hjerneenergi det vil f.eks. have en virkning på den sproglige indlæring, samt læse og skrive indlæring.

Samarbejdet mellem forskellige hjerneområder, som kommer til udtryk i motorik, kan forklares ud fra begrebet funktionelle systemer. Funktionelle systemer er en betegnelse for de kredsløb af nerveimpulser, som fremkalder f.eks. funktioner som bevægelser og sprog. Det motoriske system udtrykker sig i bevægelser, det sproglige i sproget osv.

Det er af stor betydning at barnet er i stand til, at kunne kravle som spæd og at det store fem til seks årige barn er i stand til at løbe gade drenge løb for således at træne krydskoordinationen i hjernen, da det har stor betydning for indlæring af sprog, læse og skrive indlæring.

I bevægelsesfunktionen er der en sammenhæng mellem hørelsen og sprogudviklingen, man kan sige, at sproget ligesom bevægelserne er rytmisk organiseret.

Rytmesansen er derfor af stor betydning for tilegnelsen af sprog. Den kan bla. øves i rytmisk-musikalske aktiviteter og i rim og remser.